

Sygn. akt VIA Ca 1497/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Ryszard Sarnowicz

Sędzia SA – Krzysztof Tucharz

Sędzia SA – Ewa Śniegocka (spr.)

Protokolant – sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w B.

przeciwko (...) S.A. w P.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 26 czerwca 2012 r., sygn. akt XVII AmC 781/11

oddala apelację co do punktu czwartego zaskarżonego wyroku dotyczącego wzajemnego zniesienia pomiędzy stronami kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI A Ca 1497/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów po rozpoznaniu sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) z siedzibą w B. przeciwko (...) S.A. z siedzibą w P. o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone oddalił wniosek o odrzucenie pozwu, oddalił powództwo w zakresie klauzuli „Mimo dołożenia wszelkich starań nie gwarantujemy, że publikowane dane techniczne nie zawierają uchybień lub błędów, które nie mogą jednak być podstawą do roszczeń”, uznał za niedozwolone i zakazał stosowania przez (...) S.A. z siedzibą w P. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści: „Aby wysłać sprzęt w ramach reklamacji klient jest zobowiązany do wypełnienia zgłoszenia reklamacyjnego ZAKŁADKA - (...). Zostanie nadany numer reklamacji — numer (...). Paczki nie oznaczone tym numerem nie będą przyjmowane do serwisu — wrócą do klienta, który będzie musiał zapłacić przewoźnikowi za transport w obie strony”; orzekł także o kosztach procesu i zarządził publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, obciążając (...) S.A. z siedzibą w P. kosztami tej publikacji.

Wyrok ten zapadł na podstawie następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Pozwany - (...) S.A. z siedzibą w P. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży artykułów komputerowych za pośrednictwem sklepu internetowego. Posługiwał się on w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie „Regulamin Sklepu Internetowego”, który zawierał zakwestionowane przez powoda postanowienia o następującej treści:

1. „Mimo dołożenia wszelkich starań nie gwarantujemy, że publikowane dane techniczne nie zawierają uchybień lub błędów, które nie mogą jednak być podstawą do roszczeń”.
2. „Aby wysłać sprzęt w ramach reklamacji klient jest zobowiązany do wypełnienia zgłoszenia reklamacyjnego ZAKŁADKA - (...). Zostanie nadany numer reklamacji - numer (...). Paczki nie oznaczone tym numerem nie będą przyjmowane do serwisu - wrócą do klienta, który będzie musiał zapłacić przewoźnikowi za transport w obie strony”.

W toku postępowania pozwany wniósł o odrzucenie pozwu w zakresie żądania uznania za niedozwolone postanowienia wzorca umowy „Mimo dołożenia wszelkich starań nie gwarantujemy, że publikowane dane techniczne nie zawierają uchybień lub błędów, które nie mogą jednak być podstawą do roszczeń” na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 kpc, podnosząc, iż klauzula ta została wpisana przez Prezesa UOKiK do rejestru klauzul niedozwolonych pod pozycją 2751.

Sąd ustalił z urzędu, że w Rejestrze klauzul niedozwolonych prowadzonych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod pozycją 2751 wpisana została stosowana przez (...) S.A. z siedzibą w P. klauzula o wyżej wymienionej treści i uznał, iż w niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki do odrzucenia pozwu. Pozwany wskazywał wprawdzie, iż prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 listopada 2009r. sygn. XVII AmC 551/09 zostało uznane za niedozwolone stosowanie przez pozwanego (...) S.A. postanowienie o treści „Mimo dołożenia wszelkich starań nie gwarantujemy, że publikowane dane techniczne nie zawierają uchybień lub błędów, które nie mogą jednak być podstawą do roszczeń”, czyli identycznej jak w niniejszym pozwie, tym niemniej z powództwem w tej sprawie wystąpiło (...) z siedzibą w P., a w przedmiotowej sprawie Stowarzyszenie (...) z siedzibą w B., stąd nie zachodzi tożsamość stron.

Sąd stwierdził jednak, iż okoliczność wpisania klauzuli stosowanej przez pozwanego (...) S.A. z siedzibą w P. do Rejestru klauzul niedozwolonych, w związku z rozszerzoną prawomocnością wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone ma wpływ na treść rozstrzygnięcia w przedmiocie tejże klauzuli. Rejestr klauzul niedozwolonych jest wiążącym źródłem informacji, jakich postanowień przedsiębiorca nie może stosować w swoim wzorcu. Jednocześnie daje konsumentowi możliwość pozyskania wiedzy na temat, jakie klauzule są uznawane za niedozwolone i czy wobec konkretnego przedsiębiorcy orzeczono zakaz ich stosowania. Zawarcie umowy z konsumentem w oparciu o wzorec umowy zawierający klauzulę wpisaną do rejestru prowadzi do bezwzględnej nieważności czynności prawnej na podstawie art. 58 k.c. Zbędne jest zatem wytaczanie kolejnych powództw zmierzających do stwierdzenia abuzywności klauzuli stosowanej przez danego przedsiębiorcę, która została już wpisana do Rejestru klauzul niedozwolonych. W tej sytuacji Sąd uznał, iż powództwo w zakresie klauzuli objętej żądaniem pozwu o treści „Mimo dołożenia wszelkich starań nie gwarantujemy, że publikowane dane techniczne nie zawierają uchybień lub błędów, które nie mogą jednak być podstawą do roszczeń” podlega oddaleniu, gdyż klauzula ta została już uznana za niedozwoloną prawomocnym wyrokiem Sądu w sprawie wniesionej przez inną stronę powodową i wpisanie tego postanowienia do Rejestru klauzul niedozwolonych spowodowało skutek w postaci zakazu posługiwania się nim w obrocie prawnym przez pozwanego przedsiębiorcę, jak również przez innych przedsiębiorców.

Sąd podjął zatem merytoryczne rozważania wyłącznie odnośnie tej części powództwa, która dotyczyła drugiej kwestionowanej klauzuli.

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. W myśl tego przepisu za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny

z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, brak jednej z nich skutkuje tym, że Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powoda postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci nie mieli wpływu na jego treść, a zatem należało uznać, że nie było ono z nimi uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także głównych świadczeń stron umowy.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powoda postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

„Dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula o treści „Aby wysłać sprzęt w ramach reklamacji klient jest zobowiązany do wypełnienia zgłoszenia reklamacyjnego ZAKŁADKA - (...). Zostanie nadany numer reklamacji – numer (...). Paczki nie oznaczone tym numerem nie będą przyjmowane do serwisu - wróć do klienta, który będzie musiał zapłacić przewoźnikowi za transport w obie strony”, stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

W świetle przepisów prawa, chociażby przepisu art. 9 ust. 1 pkt 10 i art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny konsument ma prawo reklamowania towaru, przy czym prawo to nie jest ograniczone w sposób, w jaki to uczynił pozwany. Należy bowiem stwierdzić, iż z kwestionowanego postanowienia wynika, iż wyłącznie reklamowany towar oznaczony numerem reklamacji wygenerowanym za pośrednictwem należącego do przedsiębiorcy zgłoszenia reklamacyjnego (...) jest przyjmowany do serwisu. Wprawdzie przedsiębiorca może oznaczyć w myśl art. 11 ust. 2 powołanej ustawy sposób składania reklamacji, jednakże w niniejszej sprawie w przypadku nawet niezawinionego przez konsumenta niewskazania numeru (...) na paczce z reklamowanym towarem towar nie tylko nie zostałby przyjęty, ale co więcej - konsument zostałby obciążony kosztami transportu towaru w obie strony, mimo złożenia reklamacji w odpowiednim miejscu oraz za pomocą odpowiedniego środka. Zdaniem Sądu, wypełnienie zgłoszenia reklamacyjnego (...) oraz oznaczenie paczki z reklamowanym towarem numerem (...) należy uznać za uciążliwą formalność, natomiast zgodnie z treścią art. 11 ust. 2 powołanej ustawy umowa powinna określać miejsce i sposób składania reklamacji, nie powodujące nadmiernych trudności lub kosztów po stronie konsumenta.

Zakwestionowany zapis bez wątpienia kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Sąd uwzględnił powództwo we wskazanym w wyroku zakresie, uznając, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

Od tego wyroku apelację złożył powód.

Zaskarżył on wyrok w części - tj. co do pkt II oddalającego powództwo w zakresie klauzuli „Mimo dołożenia wszelkich starań nie gwarantujemy, że publikowane dane techniczne nie zawierają uchybień lub błędów, które nie mogą jednak być podstawą do roszczeń” oraz co do pkt IV w zakresie rozdziału kosztów postępowania.

Zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. przepisu art. 385¹ § 1 kc poprzez błędne zastosowanie oraz naruszenie prawa procesowego, którego uchybienie miało istotny wpływ na wynik w sprawie tj. przepisu art. 365 § 1 kpc poprzez wydanie orzeczenia sprzecznego z uprzednio wydanym wyrokiem.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu, ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanego rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wyrok (w zaskarżonej części) podlega uchyleniu, a postępowanie w sprawie (w tym zakresie) należało umorzyć.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem okoliczność wpisania klauzuli stosowanej przez pozwanego (...) S.A. z siedzibą w P. do Rejestru klauzul niedozwolonych, w związku z rozszerzoną prawomocnością wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone ma wpływ na treść rozstrzygnięcia w przedmiocie teje klauzuli. Zawarcie umowy z konsumentem w oparciu o wzorzec umowy zawierający klauzulę wpisaną do rejestru prowadzi do bezwzględnej nieważności czynności prawnej na podstawie art. 58 k.c. Sąd Okręgowy powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego III SZP 3/06 z 13 lipca 2006r o treści: „Stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁽⁴⁵⁾ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (art. 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, jednolity tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.)” Uchwała powyższa o tyle nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, że dotyczy innej strony (innego przedsiębiorcy) i innego przedmiotu postępowania (praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów).

Zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c. wyrok prawomocny uznający postanowienie wzorca umowy za niedozwolone i zakazujący jej stosowania ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania tego postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w trakcie trwania niniejszego postępowania, wpisane zostało postanowienie o identycznej treści: poz. 2751 (wpisane w dniu 28 grudnia 2011r) „Mimo dołożenia wszelkich starań nie gwarantujemy, że publikowane dane techniczne nie zawierają uchybień lub błędów, które nie mogą jednak być podstawą do roszczeń”. Powyższa klauzula jest taka sama, jak postanowienie, co do którego stwierdzenia abuzywności domagał się powód niniejszym pozwem. Wobec powyższego rozstrzygnięcia wymagała kwestia wpływu art. 479⁴³ k.p.c. na dopuszczalność prowadzenia procesu w sprawie niniejszej.

Stanowisko zajmowane przez Sąd Najwyższy w powyższej kwestii nie jest jednolite. W uchwale z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03 Sąd Najwyższy wskazał, że powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza – od chwili wpisania tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴³ w związku z art. 365

i art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) – ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok. Następnie w uchwale z 7 października 2008 r., III CZP 80/08 Sąd Najwyższy uznał, że rozszerzona prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda – w tym także przez organizację społeczną działającą na rzecz ochrony interesów konsumentów – przeciwko innemu przedsiębiorcy, niebiorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym sprawę podziela pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03. Sąd Najwyższy wyjaśnił w niej, że granicami podmiotowymi powagi rzeczy osądzonej objęte są w zasadzie strony procesu, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby; w takich wypadkach dochodzi do połączenia rozszerzonej prawomocności z powagą rzeczy osądzonej. Wypadki rozszerzonej podmiotowo prawomocności materialnej należy rozpatrywać nie tylko w aspekcie mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 kpc), ale także w aspekcie powagi rzeczy osądzonej (art. 366 kpc). Sąd Najwyższy wskazał również, że wypadki rozszerzonej prawomocności i powagi rzeczy osądzonej można podzielić na dwie grupy; pierwszą stanowią wypadki, w których wyrok - ze względu na szczególny charakter przedmiotu osądu - skutkuje dla wszystkich i przeciw wszystkim (np. art. 435 § 1 i art. 458 § 1 k.p.c.), natomiast do drugiej grupy należą wypadki, w których wyrok skutkuje wobec osób trzecich ze względu na szczególny stosunek tych osób do jednej ze stron procesu i tylko wobec niej (np. wypadki następstwa prawnego, w tym objęte regulacją art. 192 pkt 3 k.p.c.). Tożsamość stron procesowych, jako warunek istnienia powagi rzeczy osądzonej, skutkującej w innej, późniejszej sprawie odrzuceniem pozwu (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.), zachodzi więc, zdaniem Sądu Najwyższego zarówno wtedy, gdy w obydwu sprawach uczestniczą te same strony - bez względu na rolę procesową - jak i wtedy, gdy zamiast strony wcześniejszego procesu występuje jej następcą prawny lub inna osoba objęta w danym wypadku rozszerzoną prawomocnością. W dalszym ciągu Sąd Najwyższy wskazał, że przedstawiona koncepcja ujmowania rozszerzonej prawomocności materialnej w łączności z powagą rzeczy osądzonej, akceptowana przez przeważającą część doktryny, jak też znajdująca odzwierciedlenie w judykaturze Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 1971 r., III CRN 361/71 oraz z dnia 27 kwietnia 1999 r., III CKN 48/99), pozwala przyjąć, że powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone wyłącza - od chwili wpisania tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴³ w związku z art. 365 i art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) - ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok; pozew obejmujący takie powództwo podlega odrzuceniu (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Nie ulega także wątpliwości, że z kolei wpisanie do rejestru w trakcie trwania postępowania klauzuli o identycznej treści winno skutkować umorzeniem postępowania ze względu na to, że od tej chwili wydanie wyroku w sprawie stało się niedopuszczalne (art. 355 § 1 k.p.c.), z powodu objęcia jej przedmiotu powagą rzeczy osądzonej.

Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że celem podstawowym postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest usunięcie postanowień wzorca uznanych za abuzywne z obrotu ze skutkiem nie tylko dla stron procesu, lecz także wobec osób trzecich (erga omnes). Oznacza to w sposób oczywisty, zdaniem Sądu Apelacyjnego, że powaga rzeczy osądzonej wynikająca z rozszerzonej mocy wiążącej, o jakiej mowa w art. 479⁴³ k.p.c. obejmuje również po stronie pozwanej innych przedsiębiorców, którzy posługują się wzorcem umowy zawierającym postanowienie wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK.

Z powyższych względów za niezasadne należy uznać stanowisko, że wyrok wydany w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone eliminuje niedozwolone postanowienia tylko z konkretnego wzorca, a nie w ogóle z obrotu. Wyrok sądu ochrony konkurencji i konsumentów, uznając konkretne postanowienia wzorca umowy za abuzywne, wyłącza je z wszelkich wzorców umów, niezależnie od przedsiębiorcy posługującego się tym wzorcem. Natomiast inną kwestią jest indywidualne uzgodnienie z konsumentem takiego postanowienia i wprowadzenie go do umowy. Wskazać także należy, że kwestia zmiany okoliczności sprawy (czy też innych okoliczności sprawy) nie stoi na przeszkodzie odmowie odrzucenia pozwu w przypadku, gdy uznaje się, że rozszerzona moc wiążąca wyroku

SOKiK pokrywa się z zakresem powagi rzeczy osądzonej. Takie okoliczności należałoby bowiem zaliczyć do zdarzenia o charakterze *causa superveniens*, prowadzącego do wygaśnięcia powagi rzeczy osądzonej. Takie okoliczności jednak w sprawie niniejszej nie zachodzą.

Zważyć przy tym należy, że stosownie do art. 479⁴⁵ § 3 rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest jawny. Jawność ta pozwala przedsiębiorcom formułującym własny wzorzec na zapoznanie się z postanowieniami wzorców uznanymi za niedozwolone, których stosowanie zostało zakazane i respektowanie wyroku sądu, na podstawie którego wpis został dokonany. W przeciwnym razie stosowną interwencję powinien podjąć już Prezes UOKiK na podstawie art. 24 ustęp 2 pkt. 1 ustawy z 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.).

Podnieść także należy, że klauzula wpisana już do Rejestru klauzul niedozwolonych została uznana za abuzywną w procesie wytoczonym przez (...) właśnie pozwanemu (...) SA. Z zestawienia dat wynika, że pozwany nadal stosuje zakazaną klauzulę we wzorcach umów. Nie było więc żadnego sensu zakazywania mu tego procederu po raz wtóry, gdyż już dawno powinien się zastosować do tego zakazu.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny uznał, że w sprawie niniejszej zachodzi przeszkoda do merytorycznego rozpoznania pozwu w postaci powagi rzeczy osądzonej i na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. orzekł jak na wstępie.